

DECIZIA Nr.571
din 29 aprilie 2010

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.121 alin.(2) și ale art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe

Publicată în Monitorul Oficial nr.430 din 28.06.2010

Ioan Vida	- președinte
Nicolae Cochinescu	- judecător
Aspazia Cojocaru	- judecător
Acsinte Gaspar	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Ion Predescu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Puskás Valentin Zoltán	- judecător
Augustin Zegrean	- judecător
Carmen-Cătălina Gliga	- procuror
Fabian Niculae	- magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.121 alin.(2) și ale art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, excepție ridicată de Uniunea Producătorilor de Film și Audiovizual din România - Asociația Română de Gestione a Operelor din Audiovizual (U.P.F.A.R. - A.R.G.O.A.), de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România - Asociația pentru Drepturile de Autor (U.C.M.R. - A.D.A.) și de Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (U.P.F.R.) în Dosarul nr.4.009/2/2009 al Curții de Apel București - Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală.

Dezbaterile au avut loc la data de 27 aprilie 2010, când Curtea având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 29 aprilie 2010. La dezbaterile din data de 27 aprilie 2010 au participat părțile Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (U.P.F.R.) și Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România - Asociația pentru Drepturile de Autor (U.C.M.R. - A.D.A.), care au cerut admiterea excepției, și partea Romtelecom S.A., care a cerut respingerea acesteia. Reprezentantul Ministerului Publica pus concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.121 alin.(2) din Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe și concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.134 alin.(2) lit.g) din aceeași lege.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

Prin Încheierea din 3 noiembrie 2009, pronunțată în Dosarul nr.4.009/2/2009, Curtea de Apel București - Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.121 alin.(2) și ale art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Uniunea Producătorilor de Film și Audiovizual din România - Asociația Română de Gestione a Operelor din Audiovizual (U.P.F.A.R. - A.R.G.O.A.) a ridicat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.121 alin.(2) și ale art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România - Asociația pentru Drepturile de Autor (U.C.M.R. - A.D.A.) a ridicat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.121 alin.(2) din Legea nr.8/1996, iar Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (U.P.F.R.) a ridicat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.134 alin.(2) lit.g) din aceeași lege, într-un dosar având ca obiect o cerere privind dreptul de autor și drepturile conexe.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii susțin că art.121 alin.(2) din Legea nr.8/1996, astfel cum a fost modificat, contravine prevederilor art.16 alin.(1) din Constituție, întrucât îi privează pe titularii de drepturi de autor ale căror opere sunt radiodifuzate de anumite posturi de televiziune de un bun al lor (de un drept patrimonial), respectiv de dreptul lor de a fi remunerați pentru retransmiterea prin cablu. Astfel, autorii ale căror opere sunt radiodifuzate pe unele posturi de televiziune (în special din străinătate)

beneficiază de remunerații, potrivit dispozițiilor legale criticate, iar autorii ale căror opere sunt radiodifuzate pe alte posturi de televiziune (în special cele mai importante posturi românești) ar urma să nu beneficieze de remunerație. Prevederile criticate creează un dezechilibru, o discriminare în special pentru autorii români în raport cu autorii străini. Textul criticat contravine astfel art.16 alin.(1) din Constituție, întrucât conduce la o discriminare între autori în funcție de limba utilizată.

Textul criticat încalcă și prevederile art.33 alin.(1) din Constituție în condițiile în care autorii români, ale căror opere sunt difuzate în mod firesc pe principalele posturi de televiziune din România, sunt privați de dreptul la remunerație pentru retransmiterea prin cablu, siguranța financiară a acestora fiind grav afectată. Textul criticat încalcă, în opinia autorilor, și prevederile art.49 din Constituție, care se referă la obligația constituțională a autorităților publice de a contribui la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

Art.121 alin.(2) din Legea nr.8/1996 contravine, în opinia autorilor, și art.44 din Constituție. Drepturile de proprietate intelectuală sunt drepturi de proprietate privată, recunoscute de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ca bunuri în sensul art.1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

Autorii mai susțin că prevederile art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996 contravin art.44, 136, 148, precum și art.53 din Constituție, întrucât limitarea remunerațiilor reprezentând drepturi conexe la o treime din remunerațiile negociate pentru drepturile de autor constituie o încălcare a dreptului exclusiv al titularilor de drepturi de proprietate intelectuală de a dispune în mod liber și absolut de propriile creații/produse, negând dreptul acestora la încheierea, prin negociere, a unor convenții care să consfințească liberul acord de voință al părților.

Curtea de Apel București - Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală consideră că excepția este neîntemeiată, întrucât limita maximă de o treime se aplică unei valori liber negociabile. De asemenea, în cadrul limitei maxime de o treime valoarea remunerației pentru drepturile conexe se stabilește tot în cadrul unor negocieri. Totodată, stabilirea unei limite financiare maxime pentru nivelul remunerațiilor convenite titularilor drepturilor conexe în raport cu remunerațiile convenite autorilor ține seama de natura drepturilor și raportul existent între drepturile de autor și drepturile conexe.

Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Avocatul Poporului apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile scrise depuse de părți, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art.121 alin.(2) și ale art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.60 din 26 martie 1996, modificată și completată prin Legea nr.329/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.657 din 31 iulie 2006, prevederi care au următorul conținut:

- Art.121 alin.(2): "*Cuantumul remunerației privind drepturile de autor și drepturile conexe se stabilește printr-o metodologie negociată între organismele de gestiune colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și structurile asociative ale distribuitorilor prin cablu, potrivit procedurilor prevăzute la art.131 și 131¹, cu excluderea de la calcul a programelor a căror retransmitere prin cablu este obligatorie conform legii.*";

- Art.134 alin.(2) lit.g): "*Gestiunea colectivă se exercită potrivit următoarelor reguli: [...]*

g) remunerațiile negociate pentru drepturile conexe nu pot depăși o treime din remunerațiile negociate pentru drepturile de autor cu aceeași categorie de utilizatori."

În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art.16 alin.(1) privind egalitatea în fața legii, art.20

referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului, art.33 alin.(3) privind accesul la cultură, art.44 privind dreptul de proprietate privată, art.49 alin.(5) privind protecția copiilor și a tinerilor și art.148 privind integrarea în Uniunea Europeană.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate este întemeiată și urmează să fie admisă pentru motivele ce vor fi expuse în continuare:

1. În ceea ce privește dispozițiile art.121 alin.(2) din Legea nr.8/1996, Curtea reține că aceste prevederi exclud de la calculul cuantumului remunerației privind drepturile de autor și drepturile conexe programele a căror retransmitere este obligatorie conform legii. Retransmiterea obligatorie a acestor programe se face în baza prevederilor art.82 alin.(1) din Legea audiovizualului nr.504/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.534 din 22 iulie 2002, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, *"orice distribuitor care retransmite servicii de programe prin rețele de comunicații electronice, cu excepția celor care utilizează exclusiv spectrul radio, are obligația să includă în oferta sa serviciile de programe ale Societății Române de Televiziune destinate publicului din România, precum și alte servicii de programe, libere la retransmisie și fără condiționări tehnice sau financiare, ale radiodifuzorilor privați, aflați sub jurisdicția României, în limita a 25% din numărul total de servicii de programe distribuite prin rețeaua respectivă, precum și serviciile de televiziune a căror obligativitate de retransmitere este stabilită prin acorduri internaționale la care România este parte. Criteriul de departajare pentru radiodifuzorii privați este ordinea descrescătoare a indicelui anual de audiență"*.

Programele a căror retransmitere este obligatorie fac parte din așa-numitul pachet **"must-carry"**, adică acelea *"care trebuie retransmise"*. Consiliul Național al Audiovizualului procedează la stabilirea listei posturilor pe baza unor instrucțiuni interne. Operatorii de cablu sunt obligați să preia aceste programe, dar ei nu au obligația de a plăti vreo sumă de bani pentru preluarea acestor posturi, legea referindu-se strict doar la posturile *"libere la retransmisie și fără condiționări tehnice sau financiare, ale radiodifuzorilor privați, aflați sub jurisdicția României [...], precum și serviciile de televiziune a căror obligativitate de retransmitere este stabilită prin acorduri internaționale la care România este parte"*.

Analizând coroborat dispozițiile legale menționate, rezultă că operatorii de cablu preiau în mod gratuit anumite programe, în baza unei obligații prevăzute de lege, percepend sume de bani lunare de la abonații lor. Astfel, posturile românești care au cea mai mare audiență sunt preluate cu titlu gratuit.

Operatorii de cablu argumentează că sunt obligați să retransmită aceste programe și că există posibilitatea de a nu le retransmite dacă nu ar fi obligați. Curtea constată că legiuitorul a vrut doar să se asigure că va exista un număr minim de posturi retransmise capabile să reflecteze realitatea românească, dând expresie art.31 privind dreptul la informație și art.33 privind accesul la cultură din Constituție, acest lucru fiind o condiție prealabilă desfășurării activității operatorilor de cablu. Argumentul operatorilor de cablu ar fi putut fi luat în considerare numai în condițiile în care aceștia ar fi plătit sume de bani pentru retransmiterea acestor posturi.

Pe aceste posturi de televiziune retransmise de operatorii de cablu sunt transmise și opere ale unor autori, iar în condițiile în care prevederile atacate exclud de la calculul cuantumului remunerației privind drepturile de autor și drepturile conexe programele a căror retransmitere este obligatorie conform legii, se încalcă prevederile art.44 privind dreptul de proprietate privată coroborate cu dispozițiile art.53 din Constituția României.

Art.53 din Constituția României prevede condiții foarte clare în care se poate face restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, acest articol dispunând: *"(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.*

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății."

Astfel, legiuitorul a restrâns exercițiul dreptului de proprietate al autorilor ale căror opere sunt difuzate pe posturile a căror retransmitere este obligatorie potrivit legii, fără a respecta criteriile prevăzute de art.53 din Constituția României referitoare la cazurile în care s-ar putea face această restrângere. Astfel, nu există vreuna din situațiile prevăzute de art.53 alin.(1) din Constituție. Eventuala intenție a legiuitorului de a pune în balanță dreptul de proprietate al

operatorilor de cablu care sunt obligați să retransmită anumite programe cu dreptul de proprietate al autorilor ale căror opere sunt difuzate pe acele posturi nu poate fi justificată, întrucât operatorii de cablu nu au obligația de a plăti vreo sumă de bani pentru retransmiterea acestor programe. Susținerea potrivit căreia prin difuzarea pachetului de programe **must-carry** s-ar putea ajunge la restricționarea dreptului de opțiune în stabilirea grilelor de programe și, implicit, la pierderi financiare generate de faptul că ar fi putut fi difuzate alte posturi mai profitabile nu poate fi primită. Numărul acestor posturi a căror retransmitere este obligatorie se limitează la 25% din numărul total de posturi retransmise, un procent rezonabil, ce permite buna desfășurare a activității acestor agenți economici, în condițiile în care aceștia îndeplinesc și un serviciu public.

Curtea constată, așadar, că sunt încălcate dispozițiile art.53 alin.(1) coroborate cu dispozițiile art.44 din Constituția României, iar în aceste condiții nu mai necesară analiza condițiilor prevăzute de art.53 alin.(2) din Legea fundamentală.

Titularii drepturilor de autor și ai drepturilor conexe trebuie să poată culege, ca expresie a prevederilor art.44 din Constituție, beneficiul muncii lor, în condițiile în care operatorii de cablu asigură difuzarea operelor lor unei mari părți a populației României, prin retransmiterea, chiar și obligatorie, a anumitor posturi și în condițiile în care acești operatori percep sume de bani de la abonații lor.

2. În ceea ce privește prevederile art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996, Curtea Constituțională constată că acestea încalcă dispozițiile art.44 coroborate cu cele ale art.53, precum și pe cele ale art.135 alin.(1) și (2) lit.a) și c) în Constituția României. Legea nu instituie criterii obiective care să justifice faptul că remunerațiile negociate pentru drepturile conexe nu pot depăși o treime din remunerațiile negociate pentru drepturile de autor cu aceeași categorie de utilizatori.

Restrângerea exercițiului dreptului de proprietate trebuie să fie justificată pe baza criteriilor prevăzute de art.53 alin.(1) și (2). Curtea Constituțională a reținut în Decizia nr.541 din 7 decembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.81 din 25 ianuarie 2005, că dispozițiile constituționale ale art.44 alin.(1), reglementând garantarea dreptului de proprietate, se referă implicit și la garantarea dreptului de proprietate intelectuală, care include dreptul de autor și drepturile conexe, precum și proprietatea industrială. Or, stabilirea unor raporturi procentuale fixe în ceea ce privește remunerațiile negociate pentru drepturile conexe care nu pot depăși o treime din remunerațiile negociate pentru drepturile de autor cu aceeași categorie de utilizatori încalcă prevederile Constituției. Restrângerea exercițiului de proprietate prevăzut de art.44 nu se justifică prin vreuna din situațiile prevăzute la art.53 alin.(1), situație a cărei existență ar fi justificat și analiza îndeplinirii condițiilor prevăzute la art.53 alin.(2).

Potrivit prevederilor art.135 alin.(1) din Constituție, economia României este economie de piață, iar prevederile legale criticate încalcă aceste dispoziții, întrucât părțile contractuale nu pot negocia remunerațiile cuvenite pentru drepturile conexe, acest lucru intervenind în condițiile în care interpretarea unei opere poate fi, eventual, chiar mai valoroasă decât opera însăși. Pe baza acelorși considerente, Curtea constată încălcarea art.135 alin.(2) lit.a) și c) din Constituție, în ceea ce privește încălcarea art.49 alin.(5) privind protecția copiilor și a tinerilor și art.148 din Constituția României, Curtea constată că acestea nu sunt incidente în cauză.

Pentru motivele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.121 alin.(2) și ale art.134 alin.(2) lit.g) din Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, excepție ridicată de Uniunea Producătorilor de Film și Audiovizual din România - Asociația Română de Gestiune a Operelor din Audiovizual (U.P.F.A.R. - A.R.G.O.A.), de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România - Asociația pentru Drepturile de Autor (U.C.M.R. - A.D.A.) și de Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (U.P.F.R.) în Dosarul nr.4.009/2/2009 al Curții de Apel București - Secția a IX-a civilă și pentru cauze privind proprietatea intelectuală.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

Pronunțată în ședința publică din data de 29 aprilie 2010.